

FYRSTIKKESKE: Stivelseseske og fyrstikkeske brukt ved fosterbegravelse, Borgund stavkirke.

FOTO: JOHN OLSEN

I møte med dødens sårbarhet ser man menneskets omsorg når tragedier inntreffer, skriver **TERJE ØSTIGÅRD** i dette inlegget.

Begravet i en fyrstikkeske

ABORT har til alle tider vært et følsomt og tabubelagt tema enten det har vært ufrivillig spontanabort eller selvpåført abort for å unngå skam ved uønskede barn født utenfor ekteskap. Sorgen og tapet av det ufødte barnet har likevel ikke hindret foreldrene i å gi fosteret en omsorgsfull begravelse som skulle sikre den lille et videre liv i himmelen. Dette var ulovlig.

Ifølge kristendommen må et barn være døpt og begravd i vigslat jord på kirkegården for å kunne komme til himmelen. Nøddåp har fore-

kommet av både dødfødte og barn som sto i fare for å dø, men det omfattet først og fremst mer eller mindre fullbårne barn. Fostrene var derfor i en spesiell posisjon. Siden de ikke var døpt, så skulle de ikke begraves i kristen jord, og de små ville leve i en limbo-eksistens som var verken himmel eller helvete.

IFØLGE FOLKETROEN var abort knyttet til negative og farlige krefter, og folk fryktet gjenferdet av udøpte barn. Fra hedensk tid har udøpte barn blitt satt ut. Utburden eller utbæringen var en gjenganger som plaget folk, og målet til utburden var å finne et hvilested. Dette kunne skje ved at den fikk et navn.

Det var altså mange grunner til at fos-

trene og de udøpte burde bli begravd selv om det var ulovlig fra offisielt, kirkelig hold. Fra et folkelig og de etterlevendes ståsted var ikke dette forbudt akseptert, og de begravde sine små ufødte likevel.

I flere kirker og på gravplasser er det funnet fosterskrin som inneholder restene etter aborter. Skrinene finnes i ulike former og materiale, noen er i tre mens andre er små papiresker, og ofte har de vært svøpt inn i et klede, eventuelt i avis-papir. En vanlig type fosterskrin er «sveipeskrin» eller ovale trebokser som kan være fint dekorert. Fattige som ikke hadde vakre skrin, brukte hva de hadde for hånden. I Borgund stavkirke er det funnet rester etter abort i en liten eske for stivelse. En annen abort var lagt i en fyrstikkeske hvor det sto to årstall: 1873 og 1876.

FOSTERSKRIN er funnet på ulike steder. Siden dette var en skikk som foregikk i hemmelighet, så har skrinene blitt plassert der hvor det var mulig å stikke dem inn. Skrin har blitt funnet i sprekker i kirkeveggene og i kirkegårdsmurene, under bordgolv, mellom kister i gravkamre og i lufteluker i kirkene. Selv om begravelser inne i kirken ble forbudt på 1800-tallet, så fortsatte praksisen med fosterbegravelser inne i kirkerommet.

Aborter ble også lagt ned i andre sine graver på kirkegårder. De små døde ble

lagt ned ved den neste gravferden, og fosterskrinene kunne gjemmes i kirken til neste begravelse slik at det ufødte barnet ble stedt til hvile på kristen grunn. Denne skikken med å begrave fostre anonymt i andre sine graver vedvarte i Norge i alle fall helt opp til 1970-tallet, og i dag har dødfødte rett til egen grav.

FOSTERBEGRAVELSER var «en skikk utenom alle skikker» som folk kjente til, men som ingen snakket om. Prestene visste kanskje om praksisen, men valgte å se igjennom fingrene selv om det strengt tatt ikke var lovlig.

I møte med dødens sårbarhet ser man menneskets omsorg når tragedier inntreffer. Tapet av liv og spesielt ufødte barn har vært en sterk følelsesmessig påkjenning for de pårørende, og fosterbegravelsene viser at til tross for de vanskelige omstendighetene så har de villet gi de små ufullendte det fullendte liv i himmelen.

Fakta

FOSTERBEGRAVELSER

- Døde fostre ble funnet under utgravningene på Bryggen.
- Det har vært en utbredt skikk å gravlegge fostre hemmelig i kirker og på gravplasser.
- Funn av fosterbegravelser er datert fra middelalderen til moderne tid.
- Arkeolog Anja R.S. Magnussen har arbeidet med dette temaet.

SKYVELOKKSKRIN: Ble brukt som fosterskrin, fra Borgund stavkirke.

FOTO: JOHN OLSEN

SVEIPESKRIN: Fosterbegravelse fra Borgund stavkirke.

FOTO: JOHN OLSEN

Frp er ikke for folk flest

FREMSKRITTPARTIET påstår at de er et parti «for folk flest». Det er blank løgn. Det er bare det aller rikeste mindretallet som tjener på Frps politikk.

Frp stemte for Bondevik II-regjeringens kutt i arbeidsledighetstrygden, som blant annet fratok de arbeidsledige feriepengene. I stortingsperioden 2001-2005 stemte Frp for å svekke stillingsvernet i Arbeidsmiljøloven. Da Bondevik II-regjeringen halverte fagforeningsfradraget, så var det også med støtte fra Fremskrittspartiet.

I den samme perioden støttet Fremskrittspartiet Bondevik II-regjeringens forslag om å fjerne grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer. Denne endringen ble det heldigvis ikke noe av. Grunnemballasjen for drikkevarer er en fornuftig ordning, som favoriserer produsenter som taper på ombruksemballasje. Dette er en ordning som støtter opp om de lokale bryggeriene, og derfor er den bra både for de norske bryggerarbeiderne og for miljøet.

“Det er bare det aller rikeste mindretallet som tjener på Frps politikk.”

FRP GÅR INN for å begrense streikeretten. På spørsmål fra LO har Frp svart at Unio-streiken og Avinor-streiken i 2008 ikke hadde vært lovlige med Frps politikk.

Frp har alltid gått inn for store skattelettelser til de aller rikeste. Det er derfor Frp får store pengegaver fra rikinger som Stein-Erik Hagen, Ola Mæle og Rederiforbundet.

I 2008 foreslo Frp å kutte i bevilgningene til Nav.

Da Fremskrittspartiet kom med sitt alternative budsjett for 2008 foreslo de å kutte i bevilgningene til Arbeidstilsynet. Frp gikk dessuten imot innføring av regionale verneombud for reinholdsbransjen. Frp er imot forslaget om å innføre et lovfestet solidaransvar for utbetaling av lønn i arbeidslivet. I konflikt etter konflikt stiller Frp seg på NHO sin side, mot arbeidsfolk og mot interessene til folk flest.

FRP GÅR INN for at gamle som ikke har rett til alderstrygd, ikke skal få beholde ordningen med supplerende stønad. Frp foreslår dessuten å fjerne utdanningsstøtten for enslige forsørgere. Dette er to ekstremt usosiale forslag.

Fremskrittspartiet vil kutte kraftig i den offentlige støtten til det norske landbruket.

Så dersom du mener at det er galt å gi de aller rikeste i Norge skattelette, dersom du ikke ønsker å svekke de offentlige velferdsordningene, dersom du er imot innskrenkninger i streikeretten, og dersom du er imot kutt i de offentlige støtteordningene til landbruket – ja, da er du rett og slett nødt til å stemme på et annet parti enn Fremskrittspartiet ved årets stortingsvalg.

● **Anders Hamre Sveen**, medlem av det sentrale ungdomsutvalget i Norsk Arbeidsmandsforbund